

РОЗГОРНУТІ ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ТА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «РЕГІОНАЛЬНІ СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ»

Семінарське заняття 1. Сучасні концепції регіональних суспільно-географічних досліджень. Дискусія.

Мета: розглянути ключові концепції та підходи до сучасних регіональних суспільно-географічних досліджень; проаналізувати вплив географічних факторів на формування та розвиток регіонів.

Питання для обговорення:

1. Огляд ключових концепцій
2. Розгляд основних підходів до розуміння та визначення поняття "регіон" в географії.
3. Аналіз різних шкіл думок та теоретичних підходів до вивчення регіональних аспектів суспільства.
4. Сучасні методи регіональних досліджень
5. Розгляд сучасних географічних методів, що використовуються у вивченні регіональних проблем.
6. Аналіз важливості інтердисциплінарного підходу для розуміння регіональних процесів.
7. Вплив глобалізації на регіональні процеси
8. Обговорення впливу глобальних тенденцій на регіональний розвиток та ідентичність.
9. Аналіз викликів, які виникають через взаємодію глобальних та локальних процесів.
10. Розгляд підходів до сталого розвитку регіонів та їх реалізація в сучасних умовах.
11. Аналіз прикладів успішної сталої регіональної політики та практик.
12. Взаємозв'язок між регіональними особливостями та економічним розвитком.
Географічні фактори економічного розвитку різних регіонів. Концепції, які пояснюють різницю в економічному зростанні між різними територіями.
13. Сучасні виклики та можливості для регіонального розвитку. Сучасні виклики, такі як глобалізація, зміна клімату та міграція, впливають на регіональний розвиток.
14. Роль культурних та соціальних аспектів у формуванні регіональної ідентичності. Роль традицій, мови, етнічної приналежності та культурних цінностей у формуванні та зміцненні регіональної ідентичності
15. Роль геомаркетингу у розвитку регіонів. Стратегії географічного маркетингу, що сприяють розвитку туризму та інших галузей у регіонах. Виклики у зв'язку з позиціонуванням регіонів на географічній карті світу.
16. Геополітичний вимір регіональних конфліктів. Географічне розташування регіонів впливає на конфлікти та геополітичні інтереси. Стратегії, які можуть сприяти збереженню миру та стабільності у регіонах.

Семінарське заняття 2. Чинники регіонального розвитку. Індикатори регіонального розвитку. Проблеми регіонального розвитку

Мета: визначити сутність поняття «регіональний розвиток» за різними авторами і джерелами; порівняти поняття «регіональний розвиток», «економічний розвиток», «соціально-економічний розвиток», «стійкий розвиток»; розглянути теорії і концепції регіонального розвитку; проаналізувати Декларацію тисячоріччя (2000 рік) та «Порядок денний в галузі стійкого розвитку на період до 2030 року» (2015 рік). розглянути сутність поняття «проблеми регіонального розвитку», виділити види проблем регіонального розвитку; визначити, які проблеми регіонального розвитку характерні для України; розглянути теоретичні аспекти регіональної політики (поняття, цілі, завдання, принципи, об'єкти, суб'єкти, механізми, моделі, класифікацію за різними критеріями); висвітлити основні положення «Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2027 року».

Питання для обговорення:

1. Розвиток, економічний розвиток, соціально-економічний розвиток, регіональний розвиток, стійкий розвиток: визначення і співвідношення понять (Термін «розвиток» часто вживається в таких поєднаннях: економічний розвиток, соціально-економічний розвиток, розвиток економіки (країни, регіону, міста), регіональний розвиток, стійкий розвиток тощо. Чим відрізняються ці поняття?)
 2. Моделі регіонального розвитку.
 3. Теорії і концепції регіонального розвитку:
 - 3.1. Неокласичні теорії.
 - 3.2. Теорії і концепції кумулятивного зростання.
 - 3.3. Теорії і концепції зростання за рахунок конкурентних переваг регіону.
 - 3.4. Сучасні теорії і концепції регіонального розвитку.
 4. Цілі розвитку.
 5. Проблеми регіонального розвитку: сутність поняття, класифікація. Проблеми регіонального розвитку можна класифікувати за цілим рядом ознак – генезисом, тобто за особливостями виникнення чи зародження; місцем виникнення чи зародження; тривалістю існування до початку пом'якшення чи нейтралізації; обсягом коштів, які необхідні для їх нейтралізації чи вирішення; диспропорціями, що вони породжують, тощо.
-
1. Регіональна політика: підходи до визначення.
 2. Цілі і завдання регіональної політики в Україні.
 3. Принципи регіональної політики в Україні.
 4. Об'єкти і суб'єкти регіональної політики.
 5. Механізми реалізації регіональної політики.
 6. Моделі регіональної політики.
 7. Класифікація регіональної політики за різними критеріями.
 8. «Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2027 року» – головний документ для організації та проведення регіональної політики в Україні.

Практичне заняття 1. Демографічні процеси в регіональних суспільно-географічних дослідженнях

Мета: розглянути демографічні процеси в регіональних суспільно-географічних дослідженнях: сутність, причини, наслідки, можливі шляхи вирішення.

Питання для обговорення:

1. Демографічна ситуація в Україні та її регіональні відмінності (народжуваність, смертність, природний приріст, статеву структуру, вікову структуру, шлюбність, розлучуваність, тривалість життя).
2. Міграційний рух населення України та його регіональні відмінності. Міграційна привабливість регіонів.
3. Демографічні проблеми регіонального розвитку України – низька народжуваність («виродження» нації), висока смертність («вимирання» нації), від’ємний природний приріст (депопуляція населення), висока дитяча смертність, низький сумарний коефіцієнт народжуваності, майже найнижча в Європі очікувана тривалість життя при народженні, деформація статеву-вікової структури населення («старіння» населення, високий медіанний вік населення, переважання жінок), низька шлюбність, висока розлучуваність тощо. Проблеми депопуляції і старіння населення в регіонах України.
4. Міграційні проблеми регіонального розвитку України – еміграція населення з сільської місцевості до міської, трудова еміграція населення України до країн світу, «витік мізків», «витік «м’язів» тощо. Наслідки міграцій.
5. Внутрішньо переміщені особи в Україні: причини появи, сучасний стан, динаміка, проблеми адаптації, заходи з їх підтримки.
6. Регіональна демографічна політика в Україні.

Завдання до практичної роботи:

1. Обрахуйте коефіцієнт природного приросту (скорочення) України в 1990-2021 роках, абсолютний приріст (скорочення) населення та питому вагу природного приросту в ньому в 1990-2021 роках за прикладом (там, де міграційний і природний приріст мають протилежний знак, вважати питому вагу природного приросту 100 %, якщо переважає природний приріст, і 0 %, якщо переважає міграційний приріст) (табл. 14). Побудуйте графіки динаміки абсолютного приросту населення України та питомої ваги природного приросту в ньому протягом 1990-2021 років (за двома вертикальними осями: за основною – абсолютний приріст стовпчиковою діаграмою, за допоміжною – питому вагу графіком) (рис. 6). Користуючись даними табл. 12-14 та зробленими графічними побудовами, доведіть, що для України характерна депопуляція населення (*письмово*). Що таке «демографічний хрест» («слов’янський хрест»)? Коли він настав в Україні? Чому так називається?
- Обрахуйте коефіцієнти народжуваності, смертності, природного приросту населення, сумарний коефіцієнт народжуваності та очікувана тривалість життя при народженні за регіонами України в 2021 році. Зробіть групування за окремими показниками та синтетичне. Які причини обумовили такі регіональні особливості народжуваності, смертності, природного приросту та очікуваної тривалості життя населення України? Виявіть регіональні особливості виродження, вимирання та депопуляції населення, відповівши на наступні питання: а) для яких регіонів України виродження, вимирання та

депопуляція населення не є проблемою регіонального розвитку? б) для яких регіонів України проблема виродження, вимирання та депопуляції населення стоїть найбільш гостро?

4. Доведіть, що для України характерно старіння населення. З якого року частка населення у віці 60+ стала перевищувати частку населення молодших вікових груп (0-15 років), а частка населення у віці 65+ – перевищувати частку населення у віці 0-14 років? Яке старіння характерне для України – «старіння зверху» чи «старіння знизу»?
5. Виявіть регіональні особливості старіння населення і деформації статеві структури населення, відповівши на наступні питання: для яких регіонів України старіння населення не є значною проблемою регіонального розвитку (тобто питома вага дітей більше питомої ваги людей похилого віку)? для яких регіонів України проблема старіння населення стоїть найбільш гостро? для яких регіонів характерна найменша, а для яких – найбільша деформація статевої структури населення?
6. До демографічних проблем ряд авторів відносять і проблеми міграційної привабливості регіонів. Обрахуйте загальний коефіцієнт міграційного приросту (скорочення). Згрупуйте регіони України за сальдо міграції на регіони-донори (з негативним сальдо міграції), позначивши їх у таблиці червоним фоном, і регіони-реципієнти (з позитивним сальдо міграції). Які причини обумовили високу міграційну привабливість одних регіонів і повну міграційну непривабливість інших?
7. За оцінками, в 2022 році третина населення України вимушена була змінити місце проживання. Військова агресія росії проти України, окупація Автономної Республіки Крим, проведення антитерористичної операції на Донбасі спричинили безпрецедентне внутрішнє і зовнішнє переміщення значної чисельності населення України у 2014 році. Повномасштабне вторгнення з 24 лютого 2022 року призвело до найбільшого міграційного переміщення в Європі за останні вісімдесят років. Які регіони України є найпривабливішими для ВПО? Як Ви вважаєте, чому? Подумайте, чому ВПО обирають обмежене коло регіонів України для свого проживання, нехтуючи цілим рядом інших областей? як змінюється чисельність ВПО в Україні протягом останніх років? Як Ви вважаєте, чому? Які регіони України є лідерами зі зменшення чисельності ВПО? В яких регіонах чисельність ВПО, навпаки, продовжує зростати? Які можливості повернення біженців? Які проблеми та виклики перед приймаючими громадами/країнами? Наслідки для України?

Практичне заняття 2. Соціальні процеси в регіональних суспільно-географічних дослідженнях

Мета: розглянути соціальні проблеми регіонального розвитку України: сутність, причини, наслідки, можливі шляхи вирішення; виявити особливості регіональної соціальної політики, що проводиться в Україні.

Питання для обговорення:

1. Соціальні проблеми регіонального розвитку: сутність поняття, перелік.
2. Гендерна нерівність в Україні: загальна характеристика та регіональний аналіз.
3. Рівень та умови життя населення України: загальна характеристика та регіональний аналіз. Бідність в Україні.
4. Регіональні відмінності формування середнього класу в Україні.
5. Етно-конфесійна ситуація в Україні: загальна характеристика та регіональний аналіз. Етнічні та релігійні конфлікти в Україні.
6. Соціальні хвороби в Україні: загальна характеристика та регіональний аналіз:
 - наркоманія та алкоголізм,
 - ВІЛ-інфекція і СНІД,
 - туберкульоз,
 - суїцидність,
 - аборти тощо.
7. Професійна захворюваність, професійний травматизм і професійна смертність в Україні: загальна характеристика та регіональний аналіз. Трудові конфлікти в Україні.
8. Інвалідність в Україні, стан людей з обмеженими можливостями: загальна характеристика та регіональний аналіз.
9. Злочинність в Україні: загальна характеристика та регіональний аналіз.
10. Безробіття в Україні: загальна характеристика та регіональний аналіз. Молодіжне безробіття.
11. Мігранти, біженці і внутрішньо переміщені особи в Україні: загальна характеристика та регіональний аналіз.
12. Корупція в Україні: загальна характеристика та регіональний аналіз.
13. Медичне обслуговування в Україні: загальна характеристика та регіональний аналіз. Недоступність та низька якість медичного обслуговування.
14. Проблеми освіти й науки в Україні та їх регіональний аналіз.
15. Сирітство в Україні: загальна характеристика та регіональний аналіз. Дитяча безпритульність.
16. Неблагополучні сім'ї. Домашнє насильство в Україні.
17. Регіоналізація соціального неблагополуччя України за О. І. Шаблієм.
18. Соціальна поляризація простору в Україні. Посилення поділу суспільства на багатих та бідних.
19. Рівні соціального розвитку та соціальна нерівність регіонів України.
20. Соціальна безпека регіонів України: індикатори, рівні.
21. Типізація регіонів України за складом та інтенсивністю прояву загроз соціальній безпеці.
22. Рейтинг регіонів України за індексом людського розвитку.

23. Місце України в різних рейтингах країн світу за показниками соціального розвитку.
24. Регіональна соціальна політика в Україні.

Завдання до практичної роботи:

1. Підготувати проект – презентацію (не менше 20-ти слайдів) і до неї доповідь (до 5 аркушів основного тексту) з однієї з соціальних проблем регіонального розвитку України. Для цього необхідно вибрати соціальну проблему, актуальну для України (*перелік головних соціальних проблем наданий у питаннях для обговорення*), та розкрити її сутність, причини і фактори виникнення й загострення, географію цієї соціальної проблеми в Україні, тобто для яких регіонів ця проблема стоїть найбільш гостро, а в яких регіонах, навпаки, найсприятливіша ситуація, шляхи подолання проблеми тощо. Всі твердження і висновки мають бути підтверджені сучасною статистикою, графічними зображеннями (графіками, діаграмами, гістограмами тощо), відповідними картосхемами. Доповідь має розкривати і доповнювати зміст презентації. Вона повинна мати титульний аркуш, план або зміст, основний текст, висновки, список використаних джерел.
2. Ознайомтеся з індикаторами соціальної безпеки України (*Джерело: Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України, затверджені Наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29. 10. 2013 р. № 1277 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://cct.com.ua/2013/29.10.2013_1277.htm*). Виділіть, які з цих індикаторів є стимуляторами, а які – дестимуляторами (наприклад, індикатори-стимулятори – нормальним шрифтом, а індикатори-дестимулятори – курсивом). Користуючись сайтом Державної служби статистики України, визначте для України всі індикатори соціальної безпеки станом на 2016 рік. Користуючись додатком 2 Методичних рекомендацій, визначте, яке значення має кожний з цих індикаторів – оптимальне, задовільне, незадовільне, небезпечне, критичне, мінімальне (абсолютно небезпечне). Відповідь оформіть у вигляді таблиці.
3. Зберіть інформацію про сучасне місце України в різних рейтингах країн світу за показниками соціального розвитку (наприклад, рейтинг розвитку людського потенціалу, рейтинг за рівнем щастя, рейтинг процвітання, рейтинг гендерної рівності, рейтинг соціального прогресу, рейтинг рівня навмисних вбивств, рейтинг ефективності національних систем освіти, рейтинг за рівнем стійкості суспільства, рейтинг якості життя людей похилого віку та інші) (*не менше 5-ти рейтингів*). Відзначте, за якими показниками розраховують обрані Вами рейтинги.
4. Важливим показником соціального розвитку країн і регіонів є рівень людського розвитку. Для характеристики людського розвитку ООН використовує такий інтегральний узагальнюючий показник як індекс людського розвитку, який був розроблений у 1990 році пакистанським економістом Махбубом уль Хаком. ІЛР розраховується на основі трьох складових:
 - 1) довголіття / довге і здорове життя (вимірюється показником очікуваної тривалості життя при народженні для обох статей);
 - 2) отримання знань / освіти (вимірюється показниками рівня грамотності дорослого населення й середньою кількістю років навчання (з 1995 року – сукупним валовим коефіцієнтом тих, хто вступив до початкових, середніх та вищих навчальних закладів);
 - 3) підтримання гідного рівня життя (вимірюється показником реального валового

внутрішнього продукту на душу населення з поправкою на вартість життя).
Індекс людського розвитку ІЛР, методика його обчислення в світі та в Україні.
<https://ourworldindata.org/human-development-index>; <https://hdr.undp.org/data-center/human-development-index#/indicies/HDI> ; Огляд цінностей світу
<https://www.worldvaluessurvey.org/wvs.jsp>; Україна у Світовому дослідженні цінностей (WVS-7) <https://drive.google.com/file/d/1zBsRKru3xFwMq54aegJGH1nSfqAr81ts/view>
Визначте динаміку місця України за індексом людського розвитку, проаналізуйте його

Практичне заняття 3. Економічні процеси в регіональних суспільно-географічних дослідженнях

Мета: розглянути економічні проблеми регіонального розвитку України: сутність, причини, наслідки, можливі шляхи вирішення; виявити особливості регіональної економічної політики, що проводиться в Україні; ознайомитися з особливостями інноваційної діяльності України; розглянути інноваційні проблеми регіонального розвитку України: сутність, причини, наслідки, можливі шляхи вирішення; виявити особливості регіональної інноваційної політики, що проводиться в Україні.

Питання для обговорення:

1. Регіональний аналіз концентрації галузей господарства в Україні.
2. Регіональний аналіз розвитку малого підприємництва в Україні.
3. Регіональні проблеми банківсько-фінансового сектору економіки.
4. Регіональні проблеми модернізації господарського потенціалу.
5. Проблеми формування та мобільності креативного класу в Україні.
6. Економічна поляризація простору в Україні.
7. Рівні економічного розвитку та економічна нерівність регіонів України.
8. Рівні та індикатори конкурентоспроможності регіонів України.
9. Економічна безпека України та її складові. Рівні та індикатори економічної безпеки регіонів України.
10. Місце України в різних рейтингах країн світу за показниками економічного розвитку.
11. Регіональна економічна політика України.
12. Інноваційна діяльність в Україні та її регіональний аналіз.
13. Інноваційна інфраструктура: інноваційні бізнес-інкубатори, венчурні фірми, інноваційні центри, інноваційні кластери, технопарки, наукові парки, дослідницькі парки, технополіси, науково-технічні альянси та інші інноваційні структури.
14. Регіональна інноваційна політика в Україні.
15. Регіональні інноваційні стратегії.

Завдання до практичної роботи:

1. Важливою економічною характеристикою регіонів є тип структури економіки. В Україні виділяють 5 типів економіки регіонів – індустріальний, сільськогосподарський, промислово-аграрний, з орієнтуванням на сферу послуг і з домінуванням сфери послуг (у регіонах індустріального типу економіки частка промисловості становить понад 30 %; сільськогосподарського типу економіки – частка сільського господарства перевищує частку промисловості, а частка сфери послуг не перевищує 50 %; типу економіки з домінуванням сфери послуг – частка сфери послуг становить 60 % та більше; типу економіки з орієнтуванням на сферу послуг – частка сфери послуг становить 50-60 %; промислово-аграрного типу економіки – частка промисловості перевищує або дорівнює частці сільського господарства, а частка сфери послуг не перевищує 50 %). Користуючись «Державною стратегією регіонального розвитку на період до 2020 року» (Джерело: Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-p>, додаток 1, стор. 4), з'ясуйте який тип економіки мають різні регіони України.

Опрацюйте Державну стратегію регіонального розвитку України 2021-2027 рр. (<https://mrbu.maps.arcgis.com/apps/Cascade/index.html?appid=1979f9941b26405db672aac94e03a1a2>) Зробіть висновок, вказавши які регіони змінили тип своєї економіки за цей період. У яких випадках це прогресивні зміни, а в яких – регресивні? Відповідь обґрунтуйте.

2. Важливим показником рівня економічного розвитку регіонів є сальдо надходжень до держбюджету та з держбюджету за регіонами України. За цим критерієм регіони України можна поділити на різні групи, які можна об'єднати у дві великі – регіони-донори та регіони-реципієнти, тобто з від'ємним та позитивним сальдо надходжень з регіонів до держбюджету та з держбюджету до регіонів. Які регіони України на сьогоднішній день є донорами, а які – реципієнтами? Стисло проаналізуйте її.
3. Користуючись Методичними рекомендаціями щодо розрахунку рівня економічної безпеки України, затверджені Наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29. 10. 2013 р. № 1277 (*Джерело*: Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України, затверджені Наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29. 10. 2013 р. № 1277 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://cct.com.ua/2013/29.10.2013_1277.htm), побудуйте схему структури економічної безпеки регіону, зазначивши на схемі складові економічної безпеки та їх дефініції. Оберіть одну зі складових економічної безпеки, зазначених Вами в попередньому завданні (окрім демографічної та соціальної). Ознайомтеся з індикаторами обраної Вами складової (*Джерело*: Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України, затверджені Наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29. 10. 2013 р. № 1277 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://cct.com.ua/2013/29.10.2013_1277.htm). Виділіть, які з цих індикаторів є стимуляторами, а які – дестимуляторами (наприклад, індикатори-стимулятори – звичайним шрифтом, а індикатори-дестимулятори – курсивом). Користуючись сайтом Державної служби статистики України, визначте для України всі індикатори обраної Вами складової економічної безпеки станом на 2021 рік. Користуючись додатком 2 Методичних рекомендацій, визначте, яке значення має кожний з цих індикаторів – оптимальне, задовільне, незадовільне, небезпечне, критичне, мінімальне (абсолютно небезпечне).
4. Проаналізуйте територіальну диференціацію спроможності громад за різними показниками на 2021 рік https://tdukr.maps.arcgis.com/apps/MapJournal/index.html?appid=47f24b79311f44e2863eabe27ccbdc81&fbclid=IwAR3NdmVaXZD_ojyJnqt41UF01jJ5eOuNZLfJALashZLhfl2mg8w5cdv0ohk# Зробіть висновки.
5. Зберіть інформацію про сучасне місце України в різних рейтингах країн світу за показниками економічного розвитку, крім рейтингу за індексом глобальної конкурентоспроможності (наприклад, рейтинг валового внутрішнього продукту, рейтинг валового національного доходу, рейтинг економічної свободи, рейтинг ведення бізнесу, рейтинг захисту прав власності, рейтинг міжнародної торгівлі, рейтинг споживання електроенергії, рейтинг продовольчої безпеки, рейтинг за індексом економіки знань та інші). Відзначте, за якими показниками розраховують зазначені Вами рейтинги (не менше 5-ти рейтингів).
6. Проаналізуйте статистичні дані про інноваційну діяльність за регіонами України. Визначте по 2-3 регіони з найвищими і найнижчими показниками, що характеризують інноваційну діяльність в Україні. Зробіть письмовий висновок про регіональні особливості інноваційної діяльності України, відповівши на наступні питання: які

регіони України відрізняються найбільшою інноваційною активністю та ефективністю інноваційної діяльності? які регіони України відрізняються найнижчою інноваційною активністю та ефективністю інноваційної діяльності?

7. Користуючись Постановою Кабінету Міністрів України від 12 липня 2022 року № 782 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок та середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності загальнодержавного та галузевого рівнів» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/782-2022-%D0%BF#Text>), випишіть стратегічні пріоритетні напрями інноваційної діяльності України. Подумайте, чому саме ці сфери інноваційної діяльності є для України пріоритетними? Порівняйте пріоритетні напрями інноваційної діяльності України на 2017-2021 роки і на 2012-2016 роки , а також внесені у 2022 році зміни. Про що свідчать отримані Вами результати порівняння?
4. Стимулювати інноваційну діяльність та вирішувати інноваційні проблеми регіонального розвитку має регіональна інноваційна політика. За активністю і напрямом державного втручання в економіку виділяють 4 види інноваційної політики – інноваційна політика технологічного поштовху, ринкової орієнтації, соціальної орієнтації, зміни економічної структури господарського механізму; а за ступенем використання національного інноваційного потенціалу – 3 моделі інноваційної політики: модель стратегії «перенесення», модель стратегії «запозичення», модель стратегії «нарощування». В чому сутність цих видів і моделей регіональної політики? Які ще види інноваційної політики виділяють? Визначте, яких видів інноваційної політики має дотримуватись Україна на сучасному етапі розвитку. Виберіть будь-який регіон України. Подумайте, який тип міжрегіональної стратегії та державної стратегії розвитку території найбільш підходить до вибраного Вами регіону. Відповідь обґрунтуйте.

Практичне заняття 4. Науково-дослідницький проект прикладного суспільно-географічного дослідження

Семінарські заняття 3-4. Підсумкове обговорення результатів досліджень

Мета: провести суспільно-географічне дослідження проблем регіонального розвитку одного з регіонів України; сприяти підвищенню особистої впевненості кожного учасника проекту; розвивати комунікативні компетентності студентів; забезпечити умови для розвитку критичного мислення студентів; формувати та розвивати уміння пошуку шляхів вирішення проблем; розвивати у студентів дослідницькі уміння, спостережливість, уміння висувати гіпотези, узагальнювати.

Завдання до практичної роботи:

Підготувати науково-дослідницький проект на тему: «Проблеми регіонального розвитку регіону України»

Вибір об'єкту дослідження для науково-дослідницького проекту з проблем регіонального розвитку України. Реферування фахової літератури. Підготовка теоретичних основ дослідження. Розробка методики проведення дослідження. Визначення сутності методів наукового дослідження.

Збір статистичних даних та інформації для проведення дослідження, їх систематизація. Проведення просторово-часового аналізу та синтез отриманих знань за темою дослідження. Виявлення регіональних особливостей, чинників, закономірностей поширення явищ і процесів. Формулювання висновків на основі проведеного аналізу. Візуалізація результатів дослідження. Побудова графічних та картографічних моделей. Оформлення результатів проведеного дослідження.

Підготовка презентації науково-дослідницького проекту. Доповідь та захист результатів науково-дослідницького проекту з проблем регіонального розвитку одного з регіонів України.

Вимоги до виконання науково-дослідницького проекту

Виконання магістрантами науково-дослідницького проекту включає такі етапи:

1. Реферування фахової літератури.
2. Підготовка теоретичних основ дослідження.
3. Розробка методики проведення дослідження.
4. Визначення сутності методів наукового дослідження.
5. Збір і систематизація статистичних даних та інформації за темою дослідження.
6. Аналіз інформації, виявлення регіональних особливостей, чинників, закономірностей поширення явищ і процесів.
7. Формулювання висновків на основі проведеного аналізу.
8. Візуалізація результатів. Підготовка графічних та картографічних матеріалів за результатами дослідження.
9. Оформлення результатів проведеного дослідження.
10. Підготовка презентації науково-дослідницького проекту з проблем регіонального розвитку одного з регіонів України.